

SAĞLAM HƏYAT ÜÇÜN ÜMUMİ TÖVSIYƏLƏR

Düzgün və balanslı qidalanma

Meyvə-tərəvəz, dənli bitkilər, zülali qidaları (ət, balıq, paxialılar) və süd məhsullarını balanslı şəkildə qəbul etmək vacibdir. Tez hazırlanan ("Fast food") və şəkərli qidalardan uzaq durmaq tövsiyə olunur.

Bədənin su balansını qoruyaraq sağlamlığı dəstəkləmək

Gündə orta hesabla 1.5–2 litr su içmək orqanizmin normal fəaliyyəti üçün çox önəmlidir.

Fiziki aktivlik

Həftədə ən azı 150 dəqiqə orta intensivlikdə 3–5 dəfə hərəkət etmək (gəzinti, qaçış, idman) ürək-damar sistemi və ümumi sağlamlıq üçün faydalıdır.

Sağlam yuxu

Gündə 7–8 saat keyfiyyətli yuxu immun sistemini gücləndirir və zehni sağlamlığı qoruyur.

Stressin idarə olunması

Stressi azaltmaq üçün istirahət, hobbilər, meditasiya və sosial ünsiyyət faydalıdır.

Şəxsi gigiyena

Təmizlik qaydalarına riayət etmək yoluxucu xəstəliklərin qarşısını alır.

Zərərli vərdişlərdən uzaq olmaq

Tütün məhsullarından, narkotik maddələrdən, alkoqollu içkilərdən və digər zərərli maddələrdən uzaq olmaq vacibdir.

Mütəmadi sağlamlıq nəzarəti

Vaxtaşırı həkim müayinəsindən keçmək xəstəliklərin erkən aşkar olunmasına kömək edir.

Aktiv sosial həyat

Ailə və dostlarla ünsiyyət psixoloji sağlamlığa müsbət təsir edir.

Azərbaycan Respublikası
Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi

SAĞLAM HƏYAT TƏRZİ

Düzgün seçimlərdən başlayın!

UNUTMAYIN!

Sağlamlıq
ən böyük sərvətdir

Sağlam həyat tərzini — uzun və keyfiyyətli ömrün açarıdır!

☎ (+994 12) 498 00 92

📠 (+994 12) 493 58 72

✉ office@family.gov.az

📍 Bakı şəhəri, Səbail rayonu
Ü.Hacıbəyli 80, Hökumət Evi, IV Qapı

@alleqadinusag

www.family.gov.az

SAĞLAM HƏYAT TƏRZİ NƏDİR?

Sağlam həyat tərzii insanın fiziki, psixoloji və sosial rifahını qoruyan gündəlik vərdiş və davranışlar toplusudur.

Sağlam həyatın əsas komponentləri:

- Düzgün və balanslı qidalanma
- Stressin idarə olunması
- Su balansı
- Şəxsi gigiyena
- Fiziki aktivlik
- Zərərli vərdişlərdən uzaq durmaq
- Sağlam yuxu

! DAVRANIŞ RİSK AMİLLƏRİ

Davranış risk amilləri - sağlamlığa zərər verən və xəstəliklərin inkişaf riskini artıran gündəlik davranışlar və vərdişlərdir.

Əsas risk amilləri:

- ✗ Tütün məmulatlarının istifadəsi
  - ✗ Stressin düzgün idarə edilməməsi
  - ✗ Alkoqollu içkilərin istifadəsi
  - ✗ Energetik içkilərin qəbulu
  - ✗ Narkotik vasitələrin qəbulu
  - ✗ Yuxu rejiminin pozulması
  - ✗ Qeyri-sağlam qidalanma
  - ✗ Uzunmüddətli ekran
- (*fast food*, həddindən artıq şəkərli və yağlı qidalar);
- ✗ Hərəkətsiz həyat tərzii
  - (telefon, kompüter istifadəsi)

RİSK AMİLLƏRİNİN SAĞLAMLIĞA TƏSİRİ

Tütün məmulatlarının istifadəsi

ürək-damar, ağciyər xəstəliklərinin yaranması riskini artırır, dərinin qocalmasına, immunitetin zəifləməsinə səbəb olur.

Alkoqollu içkilərin qəbulu

qaraciyər, mədə-bağırsaq, sinir sistemi xəstəlikləri və psixoloji problemlərin yaranmasına səbəb ola bilər.

Narkotik vasitələrin qəbulu

qısa zamanda fiziki və psixi asılılığın yaranmasına, immün sistemin zəifləməsinə, qaraciyər, ürək və beyin fəaliyyətinin pozulmasına, İİV/QİÇS və Hepatit B, C kimi xəstəliklərin yayılmasına səbəb olur. Eləcə də, insanın fiziki, psixoloji, mənəvi və sosial keyfiyyətlərinin zamanla zəifləməsinə, ailəsindən uzaqlaşmasına və cəmiyyətdən təcrid olunmasına gətirib çıxarır.

Qeyri-sağlam qidalanma

bədəndə maddələr mübadiləsini, həzm sistemini pozur, piylanma, ürək-damar, şəkərli diabet kimi xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur, vitamin və mineral çatışmazlığının riskini artırır.

Hərəkətsiz həyat tərzii

bir sıra xroniki xəstəliklərin yaranma riskini artırır.

Xroniki stress

bir sıra somatik və psixi xəstəliklərin yaranma riskini artırır.

Energetik içkilər

tərkibində yüksək miqdarda kofein, şəkər və stimullaşdırıcı maddələr (taurin, quarana və s.) olan içkilərdir. Bu içkilərin tez-tez və nəzarətsiz istifadəsi ürək-damar, həzm, sinir sisteminə müxtəlif fəsadların yaranmasına səbəb olur, eyni zamanda orqanizmdə susuzlaşma riskini artırır.

Yuxu rejiminin pozulması

yuxuya getməkdə çətinlik, tez-tez oyanma və ya kifayət qədər dincəlmədən oyanma ilə xarakterizə olunan vəziyyətdir. Stress və narahatlıq, rəqəmsal mühitdən asılılıq, kofeinli içkilər, qeyri-müntəzəm həyat tərzii yuxu rejiminin pozulmasına səbəb olur.

Telefon, planşet və kompüterdən normadan artıq istifadə

ilk növbədə göz sağlamlığında özünü göstərir, yuxu rejimini pozur, diqqətin azalması, əsəbilik, hətta asılılıq kimi hallara səbəb olur.